

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Til Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep, 0030 Oslo

Att: Statssekretær Lisbeth Normann

Innspill til "Leve hele livet" – en kvalitetsreform for eldre

Frivillighet Norge er et interessepolitisk samarbeidsforum for frivillige organisasjoner med ca. 300 medlemmer fra alle typer foreninger innen frivillig sektor. Våre medlemmer representerer om lag 50 000 lokale lag og foreninger over hele landet.

Frivillighet Norge er glad for å bli invitert til å komme med innspill i arbeidet med kvalitetsreformen for eldre. Mange av våre medlemsorganisasjoner jobber spesielt med eldre som målgruppe, enten gjennom omsorgsaktiviteter (for eksempel Norges Røde Kors, Nasjonalforeningen for folkehelsen, Livsglede for eldre, Internasjonal Helse- og Sosialgruppe, etc.) eller ulike typer aktiviteter rettet mot eldre (som Seniornett, Seniordans, etc.). Også organisasjoner som ikke er rettet spesielt mot eldre har mange arenaer hvor seniorer kan delta som medlemmer eller frivillige. Det er derfor viktig å inkludere hele bredden av frivilligheten i kvalitetsreformen.

Frivillighet Norge står sammen med KS og Helse- og omsorgsdepartementet bak den nasjonale strategien for å styrke frivilligheten på helse- og omsorgsfeltet. Vi koordinerer også en nasjonal kampanje for å styrke fellesskap og sosial støtte som finansieres av Helse- og omsorgsdepartementet, og vi arrangerer årlig to møteplasser for folkehelse hvor målgruppene er frivillige organisasjoner og kommuner.

Vedrørende ideell institusjonsdrift

Ideelle aktører på helse- og velferdssfeltet leverer velferdstjenester på oppdrag fra det offentlige, blant annet innenfor eldreomsorg. Ideelle aktører er ikke motivert av å skape profitt, men ser institusjonsdriften som en måte å realisere sine ideelle formål. De skaper en rekke merverdier og bidrar til et viktig mangfold og høy kvalitet i tjenestetilbudet. Frivillighet Norge mener at stat og kommuner må føre en anskaffelsespolitikk som bidrar til at ideelle aktører fortsatt kan levere velferdstjenester i framtida.

Vi viser for øvrig til innspillet fra Hovedorganisasjonen Virke som har videreformidlet innspill fra ideelle aktører innenfor eldreomsorgen.

Generelt om frivillighet, seniorer og helse

Aktive eldre er friskere lengre. Gjennom aktiv rekruttering av eldre kan frivilligheten få flere deltakere og frivillige og samtidig bidra til å redusere det økende omsorgsbehovet som følger med høyere levealder. Eldre som gruppe er svært aktive i frivilligheten. De har like mange ulike interesser som resten av befolkningen.

For å lykkes med å få enda flere eldre med i frivilligheten må

FRIVILLIGHET NORGE

- organisasjonene og det offentlige få mer kunnskap om hva som motiverer eldre til deltakelse, og hva som fremmer og hemmer deltakelse.
- det offentlige samarbeide med hele bredden av organisasjoner i nærmiljøet.
- samarbeidet mellom det offentlige og frivilligheten ikke baseres på "bestiller-leverandør"-tankegang, men en felles forståelse av at både organisasjonene og det offentlige er samfunnsbyggere som skal realisere sine respektive ideelle mål gjennom samarbeidet.
- hovedfokuset være at frivillige og deltakere skal trives og oppleve mestring og mening, snarere enn at det offentlige skal få løst omsorgsoppgaver.

Utfordringer

Frivillighet Norge vil framheve hele bredden av frivilligheten som arena for deltakelse, mestring og utvikling av sosiale fellesskap og tillit i samfunnet. Gjennom å støtte opp om den frivilligheten som allerede finnes skapes merverdi på en rekke samfunnsområder, i tillegg til aktivitet og fellesskap for en økende gruppe eldre. Frivillige organisasjoner kan også være samarbeidspartnere for det offentlige når det gjelder konkrete tiltak hvor eldre er målgruppe, for eksempel besøksvenntjenester, turgrupper, kulturaktiviteter, etc.

For å nå begge disse målene må frivilligheten ha gode rammebetingelser, og kommuner og lokale frivillige organisasjoner må ha et godt samarbeid. Her er det dessverre stor variasjon mellom kommunene. De fleste kommunene mangler en helhetlig frivillighetspolitikk og potensialet som ligger i økt samspill med frivilligheten blir ikke utløst. Dette gir risiko for dobbeltarbeid gjennom at kommunen bygger opp egne tiltak for å møte behov som eksisterende frivillige organisasjoner allerede dekker, eller ønsker å dekke.

En annen utfordring er at mulighetene for å engasjere seg i frivilligheten er ikke synlige for mange eldre. Livsfaseoverganger som at barna blir voksne, at man flytter eller sykdom kan gjøre at man faller ut av frivillige aktiviteter man har vært engasjert i. Det kan være vanskelig å finne fram til noe nytt å engasjere seg i. Det er derfor behov for mer synliggjøring av de aktivitetene som allerede finnes i frivilligheten, og hvor seniorer kan gi viktige bidrag.

De fleste frivillige organisasjoner rekrutterer først og fremst gjennom venner og kjente. Mange er ikke tilstrekkelig oppmerksomme på at seniorer kan være viktige bidragsytere i organisasjonen. Det er både behov for nye verktøy for å rekruttere nye frivillige fra utenfor vennskapskretsen, bevisstgjøring om at eldre kan bli enda viktigere ressurser for frivilligheten i årene som kommer og kompetanse om rekruttering av seniorer.

Forslag til tiltak

Frivillighet Norge oppfordrer regjeringen til å inkludere dette brede perspektivet på seniorer, folkehelse og frivillighet i kvalitetsreformen for eldre og spiller inn følgende tiltak knyttet til dette.

1. Gi frivilligheten gode rammebetingelser på nasjonalt nivå
Mye lokal aktivitet skjer i regi av lag og foreninger som er tilknyttet en nasjonal organisasjon. Sentralleddene jobber ofte politisk på vegne av underledd, avlaster lokalledd med administrasjon,

FRIVILLIGHET NORGE

driver kompetanseutvikling, koordinerer aktivitet, mobiliserer og bidrar til lokalt engasjement. Sentralleddene kan også spille en viktig rolle for å spre gode tiltak til andre steder i landet.

- Regjeringen bør styrke de generelle ordningene som er tilgjengelig for frivillige organisasjoner, som momskompensasjonsordningen.
- Regjeringen bør også vurdere nye målrettede ordninger som organisasjoner kan søke på. Behov for, og innretning på, slike ordninger bør diskuteres med organisasjonene i forkant.

2. Styrk samarbeidet mellom frivilligheten og kommunene:

Bedre samspill og samarbeid mellom kommune og frivillighet kan utløse mer ressurser i form av frivillig innsats, og ikke minst kunnskap om hvilke behov eldre i den enkelte kommune har og hvordan disse behovene kan dekkes. Frivillighet Norge kan bidra med kompetanse, veiledning og gode eksempler fra kommuner som har lyktes. Frivilligsentraler kan spille en rolle som bindeledd mellom frivillige organisasjoner og kommunen.

- Regjeringen bør stimulere flere kommuner til å utvikle en frivillighetspolitikk i samarbeid med frivilligheten lokalt.
- Regjeringen bør støtte utvikling og spredning av kompetanse om frivillighetspolitikk og samarbeid mellom kommune og frivillighet.
- Regjeringen bør anbefale kommunene å følge Frivillighet Norges 10 frivillighetspolitiske bud.
- Regjeringen bør ta initiativ til samarbeid mellom kommune, næringsliv, arbeidstakerorganisasjoner og frivillig sektor for å bidra til at senior arbeidstakere blir kjent med frivilligheten lokalt og motivert til å engasjere seg som frivillige.

3. Før jevnlig dialog med organisasjonene både nasjonalt og lokalt

Frivillige organisasjoner kjenner sine egne medlemmer og målgrupper best og vet hvor skoen trykker. Ikke bare organisasjonene som representerer seniorer eller helse- og omsorgsfeltet er viktig å lytte til. Mange minoritetsorganisasjoner har unik innsikt i utfordringer, behov og muligheter i sine målgrupper og bør inviteres spesielt til å gi innspill. Det er også behov for sterkere koordinering og en helhetlig utvikling av den nasjonale frivillighetspolitikken.

Frivillighet Norge foreslår derfor:

- Regjeringen bør vurdere å stille krav til kommunene om å ha en arena for dialog med bredden av frivillige organisasjoner lokalt, etter modell fra Folkehelseloven, hvor det i §4 slås fast at kommunen skal "legge til rette for samarbeid med frivillig sektor".
- For å styrke dialogen med frivilligheten nasjonalt bør det inngås én overordnet, forpliktende avtale mellom regjeringen, kommunesektoren og frivillig sektor v/ Frivillighet Norge. Samarbeidsavtaler og strategier innenfor de ulike fagdepartementene baseres på den overordnede avtalen.

4. Støtt felles løsninger og verktøy for å forenkle hverdagen for de frivillige og synliggjør mulighetene til å engasjere seg i frivillige organisasjoner

Mange kommuner utvikler egne apper og nettsider for å samhandle med frivilligheten. Behovene er ofte like, og det er mer effektivt med felles løsninger, for eksempel for søknader, rapportering,

FRIVILLIGHET NORGE

synliggjøring og kommunikasjon med frivilligheten, etc. Frivillig.no er et eksempel på en felles løsning for rekruttering av frivillige som er basert på frivillighetens behov og enkel for folk flest å bruke. Frivillig.no er så langt en suksess og bidrar til å rekruttere nye frivillige. Seniorer er en viktig målgruppe, og i tillegg er mange av oppdragene rettet mot eldre som målgruppe for aktivitetene organisasjonene søker frivillige til.

- Regjeringen bør videreføre støtten til Frivillig.no slik at den fortsatt vil være gratis å bruke for både organisasjoner og folk flest.
- Regjeringen bør i samarbeid med KS og Frivillighet Norge sette i gang et arbeid for å identifisere andre fellesløsninger som kan forenkle samhandlingen med frivilligheten, for eksempel i form av felles søknadsportaler for tilskuddsordninger og rapportering til det offentlige.

Frivillighet Norge stiller gjerne på møte med Helse- og omsorgsdepartementet for å utdype våre innspill.

Oslo 26. juni 2017

Med vennlig hilsen

Stian Slotterøy Johnsen
Generalsekretær